

RÀY CÁNH TRẮNG

1. Đặc điểm hình thái và tập quán sinh sống

a/ Thành trùng

Thân màu xanh lục, có 4 cánh lớn màu trắng phấn, hai râu dài hình sợi chỉ, hai mắt to đen và miệng có kim chích hút. Con đực có kích thước nhỏ hơn con cái, cả hai đều bay giỏi chích hút ở mặt lá lúa, bắt cặp và đẻ trứng trên phiến các lá non phía trên. Mỗi con cái có thể đẻ hàng trăm trứng.

b/ Trứng

Hình giống trái ớt nù, có cuống ngắn bám thẳng góc với mặt lá. Trứng được đẻ rải rác từng cái, màu vàng lợt rồi ngả nâu khi sắp nở.

c/ Ấu trùng

Quan sát kỹ mặt dưới lá lúa thấy ấu trùng rầy bột phấn có kích thước rất nhỏ. Rầy mới nở (tuổi 1) có 8 chân bò đi tìm chỗ thích hợp trên mặt lá để bám cố định vào đó và chích hút nhựa. Độ vài ngày sau lột xác sang tuổi 2, có kích thước lớn hơn, chân thoái hoá đi, thân mình dẹp và có màu xanh lục non. Ấu trùng lột xác nhiều lần trong vòng một tuần lễ và khi đến tuổi 4 thân mình mập và gồ cao trên mặt lá dài khoảng 1-1,2mm, đến tuổi 5 không chích hút thường gọi là “nhộng” và chuẩn bị vũ hoá ra con trưởng thành.

Ấu trùng có tuyến sáp tiết ra một lớp sáp mỏng che phủ toàn thân và tạo nhiều gai sáp nhỏ chung quanh. Đặc sắc là ở phần cuối thân mình có ống tiết mật và các chất dinh dưỡng khác mà chúng không tiêu thụ hết làm quỳen rũ kiến và nấm bồ hóng đen phát triển.

Vòng đời của rầy cánh trắng khoảng 2-3 tuần, khi nhiệt độ không khí càng cao thì vòng đời càng ngắn.

2. Triệu chứng gây hại

Rầy thường gây hại từ giai đoạn đòng trổ (giai đoạn cây lúa đang có bộ lá phát triển tốt nhất. Triệu chứng là các lá lúa bị vàng từ phần nửa trên và chết khô từ đầu lá xuống.

Rầy cánh trắng chích hút nhựa làm cho lá bị suy yếu và ngả màu vàng. Ngay vị trí ấu trùng bám vào dần dần xuất hiện một vết màu vàng dọc gân lá và lan dần lên phía trên đầu lá. Nếu mật số cao thì các vết sẽ nối liền nhau lại làm cho lá bị vàng và khô từ đầu lá trở xuống. Ngoài ra rầy còn truyền bệnh virus làm cho lúa bị lùn, lá bị xoắn lại, bông trở không thoát.

3. Điều kiện phát sinh

- Rầy phát triển trong điều kiện thích hợp nhất là thời tiết nóng, không có mưa, ít gió vào giai đoạn cây lúa có bộ lá dày đặc (từ làm đòng đến sau trổ).

- Nếu có mưa và gió mạnh thì mật số rầy sẽ giảm vì thành trùng rất nhỏ, cánh mỏng manh nên bị khuấy động, phân tán và chết.

4. Biện pháp phòng trị

- Duy trì nguồn thiên địch trên đồng ruộng sẽ khống chế mật số rầy hiệu quả.

- Nếu mật số rầy cao và nguồn thiên địch ít thì dùng thuốc hoá học để phun xịt. Tuy

nhiên cần lưu ý do kích thước rầy rất nhỏ, ấu trùng bám sát vào mặt dưới lá và bên ngoài được phủ kín bởi lớp sáp nên khi phun cần phải chú ý phun kỹ bên dưới lá lúa để thuốc bám dính và tiêu diệt rầy.

Có thể dùng một trong các loại thuốc sau đây để phun xịt như:

- **Imitox 20SL** : 0.3- 0.5 lít / ha
- **Conphai 10WP** : 0.2- 0.3kg/ ha.
- **Ranadi 25WP** : 0.3 – 0.4 kg / ha
- **Ranaxa 25WG** : 30- 50 gam/ ha...